

Avtaler og samarbeidsområder

November 2011

FRAMTIDENS
BYER

BEDRE BYMILJØ OG FELLESSATSNINGER

Framtidens byer er et samarbeidsprogram mellom utvalgte kommuner, næringslivet og staten for å utvikle byområder med lavest mulig klimagassutslipp og godt bymiljø.

Hovedmålet for utviklingsarbeidet med Framtidens byer er å redusere de samlede klimagassutslippene fra vegtransport, stasjonær energibruk, forbruk og avfall i byområdene og samtidig utvikle strategier for å møte framtidige klimaendringer.

Delmål for arbeidet er å forbedre det fysiske bymiljøet med tanke på økologiske kretsløp, sikkerhet, helse, opplevelse og næringsutvikling.

0.1 STYRKE SAMARBEIDET OG GJENNOMFØRE SAMARBEIDSPROSJEKTER I FRAMTIDENS BYER

Vi vil legge vekt på å

- styrke samarbeidet mellom avtalepartnere
- styrke samarbeidet lokalt og regionalt
- gjennomføre samarbeidsprosjekter for å nå målene i Framtidens byer

Alle partene i Framtidens byer

0.2 UTVIKLE NYE FRAMTIDSBILDER

Visuelle bilder av framtidens by vil være en hjelp for å kunne drøfte ulike utviklingstrekk. I samarbeid med fagmiljøer vil Framtidens byer utvikle verktøy og metoder for å skape realistiske framtidsbilder. Visualisering av lokale forhold kan fremme engasjement og samarbeid mellom næringsliv, organisasjoner og befolkningen lokalt.

Andre samarbeidspartnere
Aktuelle fagmiljøer

0.3 FORBEDRE METODER FOR STATISTIKK OG BEREGNING AV KLIMAGASSUTSLIPP

Dagens klima- og energistatistikk er ikke detaljert nok til å danne grunnlag for effektive klimatiltak og til å måle effekten av dem. Det er behov for bedre energi- og klimastatistikk og indikatorer på kommunenivå, også for offentlige og private virksomheter, og bedre effektberegninger av tiltak.

I arbeidet inngår utprøving av KS' verktøy for beregning av klimagassreduksjon ved ulike tiltak, og videreutvikling av Statsbyggs klimagassregnskap for bygg og utvikling av klimagassregnskap for områder. Arbeidet omfatter også kartlegging av statlige virksomheter og bygg, med sikte på enhetlig rapportering og beregning av energi- og klimatall innenfor offentlig sektor.

Andre samarbeidspartnere
Statistisk sentralbyrå, Klima- og forurensningsdirektoratet, KS, Norges vassdrags- og energidirektorat, Enova, Vestregionen, Statsbygg, Forsvarsbygg, Entra, NSB/Rom Eiendom, Helseregionene, Civitas

0.4 UTVIKLING AV INDIKATORER

Statistisk sentralbyrå har utarbeidet indikatorer som viser miljøutviklingen i de 13 byene som deltar i samarbeidsprogrammet. Indikatorene måler utviklingen innen bymiljø, blant annet arealbruk, transport, energibruk, klimagassutslipp og miljøvennlig praksis. Utvikling av indikatorer er en viktig forutsetning for beregninger av klimagassutslipp og effekter av tiltak. Programmets bidrag til videreutviklingen av slike indikatorer må ses i sammenheng med internasjonale indikatorer og med følgeevalueringen av programmet.

Andre samarbeidspartnere

Statistisk sentralbyrå, referansegruppe.

0.5 BEDRE BYMILJØ

Den samlede innsatsen i Framtidens byer skal bidra til en utvikling som skaper et levende, godt sosialt og fysisk bymiljø, og gjøre det enklere for folk å leve klimavennlig. Det er et mål at pågående og nye prosjekter retter fokuset mot tiltak som bidrar til økt kvalitet, attraktivitet og trivsel i byene. Dette omfatter også støy, luftkvalitet, forsøpling og andre former for forurensing. Prosjekter fra ulike samarbeidsområder må sees i sammenheng og utnytte synergier som oppstår. Dette gjelder i særlig grad 1.7 Sentrumsutvikling, 2.2 Pilotprosjekter - områdeutvikling og 4.6 Håndtering av overflatevann. Arbeidet med smartbyløsninger, byromsstruktur, grå og blågrønne byrom, gater, stier, ruter og kvalitet i utearealer er aktuelle eksempler på dette.

Andre samarbeidspartnere

Lokalt næringsliv, organisasjoner og ressurspersoner

Målet er å få fram prosjekter som bidrar til et bedre fysisk bymiljø, universell utforming, bedre infrastruktur, styrket næringsliv og bedret bo- og livskvalitet for folk. Byområder med god tilgjengelighet og attraktiv utforming er en forutsetning for utvikling av gode boområder og lønnsom eiendomsutvikling.

0.6 INTERNASJONALT SAMARBEID

Deltakelse i internasjonale samarbeidsfora gir både verdifull input i arbeidet med klimavennlige, gode byer, og mulighet for å påvirke og inspirere utviklingen i andre land

Covenant of Mayors ("ordførervtalen") er undertegnet av flere av ordførerne i Framtidens byer. Oslo kommune er i tillegg i en prosess med sikte på å bli tilknyttet C40 Cities.

Andre samarbeidspartnere

Internasjonale fora:
Grønne byer: C40 Cities, World Urban Forum, ICLEI: Covenant of Mayor, Internasjonal byforskning: Joint Program Initiativ (JPI)

AREAL OG TRANSPORT

1.1 BELØNNINGSORDNINGEN FOR ØKT KOLLEKTIVTRANSPORT OG REDUSERT BILTRAFIKK

Samferdselsdepartementet har ansvaret for administrasjon og tildelinger under belønningsordningen hvor alle byområdene i Framtidens byer kan søke om avtale. Ett- eller fireårige avtaler i belønningsordningen inngås av Samferdselsdepartementet med byer som forplikter seg til å gjennomføre restriktive tiltak overfor biltrafikken, og som etablerer formelt samarbeid om en helhetlig virkemiddelbruk mellom relevante aktører i byregionen.

I henhold til departementets kriterier for tildelinger under ordningen, legges det opp til at byer og fylkeskommuner som fører en politikk for å fremme kollektivbruk og begrense biltrafikk, belønnes med midler til videre satsing på dette. Tildelte midler forutsettes brukt til tiltak som reduserer behovet for bilbruk, for eksempel økt framkommelighet for kollektivtrafikken, parkeringsreguleringer og tiltak for økt sykling og gange.

Andre samarbeidspartnere

Aktuelle fylkeskommuner

1.2 UTVIKLING AV ATP-MODELLEN

Areal- og transportplanleggings- (ATP-) modellen bruker kartfestete data, også kalt geografisk informasjonssystem (GIS), for å gjennomføre ulike typer tilgjengelighetsanalyser. Analysene brukes for eksempel til å beregne hvor mye biltrafikk ulike lokaliseringalternativer vil medføre i den enkelte kommune og hvilke konsekvenser dette har for utslipp av CO₂. Modellen kan også brukes til planlegging av kollektiv- og sykkeltiltak. Byene inngår avtale om å videreutvikle og bruke modellen.

Andre samarbeidspartnere

Vegdirektoratet/Statens vegvesen
Rogaland fylkeskommune,
Kolumbus (Rogaland Kollektivtrafikk),
Buskerudbyen, Sør-Trøndelag
fylkeskommune

1.3 FLERE LADESTASJONER

Innenfor rammen av samarbeidsprogrammet Framtidens byer arbeides det for å gjøre effektiv bruk av Transnovas støtteordning til utplassering av ladepunkter til elektriske biler, spesielt hurtigladdestasjoner.

Andre samarbeidspartnere

Transnova

1.4 BYPAKKER FOR KOORDINERT BY- OG TRANSPORTUTVIKLING

Byregionene er avhengig av et funksjonelt transportsystem, der planlegging og utbygging av veier, kollektivtrafikk og sykkelveier og gangveier sees i

Andre samarbeidspartnere

Vegdirektoratet, Statens vegvesen,
Jernbanelverket, aktuelle fylkeskommuner,

sammenheng med lokalisering av boliger, arbeidsplasser og andre viktige arealformål. Det forventes at stat, fylkeskommune og byer legger til grunn avtalene i samarbeidsprogrammet Framtidens byer også i sitt arbeid med utforming og gjennomføring av bypakker og annet regionalt samarbeid om helhetlige og miljøvennlige transportløsninger. Forvaltningsreformen har gitt fylkeskommunene et økt ansvar for planlegging av veier, sykkelveier og kollektivtrafikk i byene. Ordningen med konseptvalgutredninger (KVU) i by gir grunnlag for bypakker og vurderinger i Nasjonal transportplan. Vedtatte bypakker representerer en avtale mellom staten, og lokale og regionale planmyndigheter. Alle byområdene i Framtidens byer utvikler bypakker.

regionale samarbeidsarenaer (for eksempel Buskerudbyen og Kristiansandregionen)

1.5 REGIONAL PLANSTRATEGI FOR OSLO OG AKERSHUS

Det etablerte plansamarbeidet mellom Oslo og Akershus tar sikte på å utvikle en samordnet areal og transportstrategi for hovedstadsområdet. Forslag til planstrategi og planprogram var ferdig sommeren 2011. Oslo kommune og Akershus fylkeskommune har overtatt ansvaret for organisering og videreføring av planarbeidet. Plansekretariat blir etablert.

Andre samarbeidspartnere

Landbruksdepartementet, Samferdselsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fylkesmannen, Akershus fylkeskommune, Jernbaneverket, Statens vegvesen, Ruter, NSB

1.6 ANALYSER AV HANDELENS TRANSPORT

Transport knyttet til handelsvirksomhet utgjør en stor del av trafikken i byene. Framtidens byer kartlegger hvilke klimaeffekter handelstransporten har og utvikler metoder, bl.a. knyttet til 1.2 ATP-modellen, for å analysere konsekvenser av handelsetableringer i og utenfor eksisterende bysentra, som en del av en helhetlig byutvikling.

Andre samarbeidspartnere

Vegdirektoratet, næringsliv, forskningsinstitusjoner

1.7 SENTRUMSUTVIKLING

Sterke, levende bysentra kan redusere biltrafikken og samtidig styrke byenes attraktivitet. Framtidens byer vil inngå avtaler om miljømessig og økonomisk utvikling av byens sentrumsområder, gjennom samarbeid mellom kommune og næringsliv. Det gjennomføres pilotprosjekter i de to byene Drammen og Trondheim for å utvikle samarbeidsmodeller mellom private og offentlige aktører for utvikling av vitale og bærekraftige bysentra.

Andre samarbeidspartnere

Næringsforeningen i Trondheim (NiT), Samarbeidsgruppen Midtby'n i Trondheim, Byen vår Drammen. Norsk sentrumsutvikling

Det åpnes for prosjekter knyttet til bedre bymiljø hvor byene skal utvikles til å bli bærekraftige og bidra til høy livskvalitet for innbyggerne.

1.8 REGELVERK FOR Å BEGRENSE PARKERING

Begrensning av parkeringstilbudet er et effektivt virkemiddel for å redusere biltrafikken og bidra til balansert tilgjengelighet til hele byområdet. Framtidens byer vil utvikle og tilpasse regelverket om parkering. Det åpnes for prosjekter knyttet til utprøving av regelverket.

Andre samarbeidspartnere

Potensielle samarbeidsparter:
Kjøpesentre, handelsstandsforeninger, sentrumsforeninger

1.9 MILJØVENNLIG TRANSPORT I NÆRINGSLIVET

Framtidens byer vil inngå et samarbeid med bedrifter og organisasjoner i næringslivet for i fellesskap å utvikle mer miljøvennlige arbeids- og tjenestereiser og mer effektiv godstransport i by. Det åpnes for prosjekter knyttet til samordnet varedistribusjon, mobilitetsstyring og økt bruk av trafikkdata for bedre utnyttelse av transporttilbudet.

Andre samarbeidspartnere

Næringsliv, Statens vegvesen

1.10 VIRKNINGENE AV HANDLINGSPROGRAMMENE

Vi vet ikke nok om hvordan tiltakspakkene byene har gjennomført innen arealbruk og transport faktisk virker inn på trafikk og klimagassutslipp.

Framtidens byer utvikler faglige verktøy for å finne ut hvilke tiltak som bidrar til mindre biltrafikk.

Andre samarbeidspartnere

Sintef, Vegdirektoratet, Statens vegvesen

1.11 BEDRE TILRETTELEGGING FOR SYKKEL

Framtidens byer vil bygge og vedlikeholde sammenhengende sykkelveinett, foreta utredninger om sykkelbruk, prøve ut nye tiltak, utvikle reguleringsplaner for prosjekter som kan bidra til sammenhengende sykkelveinett og drive holdningsskapende arbeid for å få flere trafikanter over på sykkel. Det åpnes også for prosjekter for å øke andelen gående.

Andre samarbeidspartnere

Statens vegvesen,
Vegdirektoratet, næringsforeninger,
Europeisk mobilitetsuke

ENERGI I BYGG

2.1 ØKT STØTTE TIL DE STORE BYENE

Gjennom Enovas kommuneprogram er det tilrettelagt for at kommuner med stor bygningsmasse kan søke kartleggingsstøtte flere ganger.

Andre samarbeidspartnere
Enova

Enova vil fortsette samarbeidet med Framtidens byer gjennom aktiv deltakelse i nettverk og gjennom dialog.

2.2 PILOTPROSJEKTER

Ambisjonen er å etablere minst 2 pilotprosjekter i hver av byene, i form av områdeutvikling, gruppebebyggelse eller enkeltbygg innenfor delprogrammet **Framtidens bygg**. Prosjektene vil heve kompetansen når det gjelder klimavennlig planlegging, bygging og rehabilitering samt klimatilpasning, og bidra til å øke omfanget av passivhusbyggingen i Norge.

Andre samarbeidspartnere
Enova, Husbanken, Statens bygningstekniske etat, Statsbygg, Riksantikvaren, Ecobox, Lavenergiprogrammet, Future Built i Drammen og Oslo, eiendomsselskaper og andre eierinteresser, byggenæringen

Pilotprosjektene må tilfredsstillere kriteriene i Enovas støtteprogram for passivhus og lavenergibygg og Framtidens byers tilleggskriterier. Byene vil få tilbud om rådgivningstjenester gjennom Enovas rådgiverteam og Framtidens byer.

Framtidens bygg omfatter alle byene unntatt Oslo og Drammen, som har sin egen organisasjon i FutureBuilt. Forbildeprosjektene i FutureBuilt tilsvarer i hovedsak pilotprosjektene i Framtidens bygg. For begge programmene er områdeutvikling en viktig del av satsningen.

Klimagasregnskap brukes som måleverktøy for pilot- og forbildeprosjekter.

2.3 ENERGILEDELSE OG ENERGIEFFEKTIVISERING

Framtidens byer har ambisjon om å ha et energiledelsessystem tilsvarende NS-EN 16001. Gjennom energiledelse iverksettes organisasjonsmessige, tekniske og adferdsmessige tiltak for å fremme energiokonomisk drift, påvirke brukernes adferd og avdekke muligheter for lønnsomme energibesparelser.

Andre samarbeidspartnere
Enova

Framtidens byer tilbys kompetanseheving i samarbeid med

Enova som tar for seg ulike aspekter knyttet til energiledelse. Byene tilbys direkte møter mellom by og Enova.

Framtidens byer vil gå foran ved innføring av nytt energimerkedirektiv. Framtidens byer vil samarbeide om energieffektiv drift av bygninger og kommunale anlegg som veglys, utelys og vannforsyning.
Samarbeidstema: benchmarking/indikatorer for eksisterende bygg.

2.4 FORNYBAR ENERGIFORSYNING

Framtidens byer vil samarbeide om utfasing av fossile energikilder til oppvarming til fordel for fornybar energiforsyning.

Samarbeidstema: Utfasing av oljekjeler. Fornybar fjernvarme, fjernvarme og energimerking, felles kriterier ved søknadsbehandling om fritak fra tilknytningsplikt. Smart Grid.

Andre samarbeidspartnere

Enova, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Statsbygg, aktuelle fylkeskommuner, næringsliv

FORBRUK OG AVFALL

3.1 MILJØSERTIFISERING AV OFFENTLIGE OG PRIVATE VIRKSOMHETER

Framtidens byer vil få flest mulig offentlige og private virksomheter miljøsertifisert. Innføring av miljøledelsessystemer er et overgripende tiltak for å få offentlige og private virksomheter til å drive mest mulig miljøvennlig. Gjennom miljøledelse forbedres virksomhetens egen drift, og den sikrer at virksomhetene fokuserer på miljø i alle ledd – fra innkjøp, via energibruk, transport og til avfallsproduksjon - og håndtering.

Virksomhetene møtekommer dermed også økende krav fra markedet på ulike miljøkriterier.

Andre samarbeidspartnere

Stiftelsen Miljøfyrtårn

3.2 KLIMAVENNLIG OFFENTLIG INNKJØP

Innkjøp er et viktig satsingsområde, ettersom det offentlige handler for betydelige beløp hvert år. Ved å stille strenge miljøkrav i innkjøpsprosessen, kan offentlige aktører både påvirke det enkelte innkjøp og sende signaler til markedet som kan bidra til mer langsiktige endringer.

Framtidens byer vil arbeide for å gi innkjøpere bedre verktøy, og å koble innkjøpere og næringsliv sammen i innovasjonsprosjekter som kan føre til utvikling av nye miljøvennlige produkter, løsninger og tjenester.

Andre samarbeidspartnere

Direktoratet for forvaltning og IKT
Regionale knutepunkter for innkjøp

3.3 ARBEID FOR Å LEGGE TIL RETTE FOR AT INNBYGGERNE KAN LEVE MER MILJØVENNLIG

Byene skal arbeide med å legge til rette for at innbyggerne kan leve et mer miljøvennlig liv. Dette arbeidet spenner over et bredt felt fra kampanjer og aksjoner via informasjonstiltak og veiledning om bl.a. energisparing, til større infrastrukturtiltak på transportområdet. Aktiviteter i skoler og barnehager om ulike temaer som strømsparing og kildesortering er også sentrale.

Tilrettelegging og informasjon er nødvendig for at innbyggerne i praksis skal kunne ta gode miljøvalg i hverdagen.

I tillegg innebærer dette punktet kunnskapsutvikling om hvordan mennesker tar valg, og hva som er drivere og barrierer for at folk skal ta miljøvennlige valg.

Andre samarbeidspartnere

Vegdirektoratet, Grønn hverdag, WWF,
Stiftelsen Miljømerking, LOOP,
forskningsmiljøer

3.4 AVFALLSREDUKSJON, OMBRUK OG MILJØEFFEKT AV AVFALL

Avfallsfeltet har vært under utvikling gjennom mange år, og det finnes store aktører med mye kunnskap som byene støtter seg på. Framtidens byer har derfor bevisst valgt å fokusere på områder hvor vi ser mangler – spesielt i forbindelse med avfallsforebygging, avfallsreduksjon og ombruk.

Framtidens byer har utviklet en klimakalkulator for avfallsløsninger med fokus på restavfall. Det kan hjelpe byer å sammenligne mulige avfallsløsninger, gi grunnlag for endringer av avfallsløsninger, og gi beslutningsgrunnlag ved evaluering av anbud.

Dette samarbeidsområdet hører tett sammen med 3.3. Arbeid for å legge til rette for at innbyggerne kan leve mer miljøvennlig

Andre samarbeidspartnere

LOOP, Avfall Norge, Regionale eller interkommunale avfallsselskaper, Dagligvarehandelens Miljøforum (DMF)

3.5 UNDERVISNINGSSOPPLEGG OM FORBRUKSRELATERTE TEMA

I Framtidens byer gis engasjert undervisning om miljø, klimaspørsmål, energisparetiltak, kildesortering, kretsløp og miljø. Dette skjer gjennom etablerte undervisningsopplegg i regi av retursamarbeidet LOOP sin Miljøskole, Klimaløftets tilbud til lærere, Nettverk for miljølære, Enovas program for energiopplæring i skolen, Regnmakerskolen og Grønt Flagg for barnehager.

Enova tilbyr kurs og kompetanseheving av lærere for bruk av regnmakerskolen.

Framtidens byer bidrar til utvikling av undervisningsopplegg der dette mangler og spredning av materiell og informasjon der det er ønskelig

Andre samarbeidspartnere

Enova, LOOP, Grønt Flagg

KLIMATILPASNING

4.1 VISUALISERING AV KLIMAENDRINGER

Framtidens byer har bidratt i arbeidet med å utvikle det nettbaserte verktøyet KlimaGIS. Verktøyet baserer seg på GIS-teknologi, der forventede klimaendringer kobles mot geografiske kart, slik at de lokale konsekvensene blir tydelige.

KlimaGIS kan blant annet brukes til å visualisere de fysiske konsekvensene av klimaendringer som havnivåstigning og overvann. Verktøyet kan også brukes på andre områder enn klimatilpasning. Byene oppfordres til å anskaffe og ta verktøyet i bruk.

Andre samarbeidspartnere

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Statens kartverk, eiendomsutviklere, skoleverket, lokalt næringsliv

4.2 KARTLEGGING AV SÅRBARHET FOR KLIMAENDRINGER

Kommunene kan ikke kun basere seg på historiske data når de skal vurdere hvor sårbare de er for ekstremnedbør, skred, flom og langsiktige klimaendringer.

Framtidens byer vil ta hensyn til sårbarhet for klimaendringer i samfunnsplanleggingen. Samtidig arbeider flere av byene med å utvikle metoder for å sikre en mer helhetlig og systematisk tilnærming til klimaendringer og tilpasning, blant annet ved bruk av risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser).

Andre samarbeidspartnere

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, NTNU, aktuelle fylkesmenn, Det Norske Veritas, eiendomsutviklere, skoleverket, lokalt næringsliv

4.3 REGIONALE NETTVERK

Tilpasningsarbeidet må foregå over større geografiske områder. Framtidens byer vil derfor samarbeide med eksisterende regionale nettverk og eventuelt etablere egne nettverk ved behov. Nettverkene vil omhandle undertemaer som håndtering av overflatevann, havnivåstigning osv.

Andre samarbeidspartnere

Aktuelle fylkesmenn og fylkeskommuner, FNO, eiendomsutviklere, skoleverket, lokalt næringsliv

4.4 KLIMAPROJEKSJONER

Framtidens byer vil i samarbeid med forskningsmiljøer vurdere hvordan klimaprojeksjoner kan brukes på

Andre samarbeidspartnere

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, NORADAPT, Norges vassdrags-

regionalt og lokalt nivå, for å sannsynliggjøre hvordan klimaendringene vil påvirke lokalmiljøene.

Tilgjengelig materiale i rapporter som "Klima i Norge 2100", "Havnivåstigning", NOU 2010:10 og erfaringer fra prosjekter som NORADAPT tas i bruk før ytterligere behov vurderes.

og energidirektorat, EU-MARE, NOU-sårbarhetsutvalget, Meteorologisk institutt, eiendomsutviklere, skoleverket, lokalt næringsliv

4.5 HAVNIVÅSTIGNING

Det finnes ingen statlige retningslinjer for hvordan havnivåstigning skal håndteres. Framtidens byer vil være en pådriver for at staten kan gi anbefalinger slik at kommunene lettere kan planlegge trygge bygg, veier og annen infrastruktur. Samtidig har byene fokus på havnivåstigning og stormflo i planleggingen og saksbehandlingen.

Andre samarbeidspartnere

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Statens kartverk, Kystverket, NVE, Statens bygningstekniske etat, Fylkesmannen i Vest Agder, eiendomsutviklere, skoleverket, lokalt næringsliv

4.6 HÅNDTERING AV OVERFLATEVANN

Klimaendringene kan føre til mer nedbør og mer intense nedbørperioder som gir store utfordringer med hensyn til håndtering av overflatevannet. Det er ingen statlig etat som har forvaltningsansvaret for dette fagområdet. Framtidens byer vil være en pådriver for at staten klargjør ansvarsforholdene og vurderer virkemidlene. Samtidig arbeider byene med konkrete prosjekter for å prøve ut ulike måter å håndtere mer overvann, blant annet ved å utnytte vann som en ressurs ved utforming av omgivelsene.

Andre samarbeidspartnere

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Norges vassdrags- og energidirektorat, Universitet for miljø- og biovitenskap, NTNU, Statsbygg, eiendomsutviklere, skoleverket, lokalt næringsliv

4.7 INTEGRERING AV TILPASNING SARBEIDET

Klimaendringene vil påvirke flere samfunnsområder, både infrastruktur, energitilførsel, næringsliv og helse. Framtidens byer vil integrere klimatilpasning på tvers av alle nettverkene i Framtidens byer, og på den måten styrke samarbeidet om klimatilpasning med ulike myndigheter og fagmiljøer.

Andre samarbeidspartnere

Fylkeskommuner, fylkesmenn, Statens vegvesen, lokalt næringsliv